Lausunto Itä-Suomen hallinto-oikeudelle / sivistyslautakunnan päätös 9.6.2026 § 73 / Vehkalammin pienyksikön lakkauttaminen

Sivistyslautakunta 27.10.2026 § 113
1744/00.01.00.00/2026

Valmistelijat / lisätiedot:
palvelupäällikkö Tiina Mikkilä, puh. 044 718 6134
kasvatusjohtaja Marika Savukoski, puh. 044 718 4008
etunimi.sukunimi(at)kuopio.fi

Päätösehdotus

sivistysjohtaja Mikko Ripatti

Sivistyslautakunta päättää

a. antaa Itä-Suomen hallinto-oikeudelle selostuksen mukaisen lausunnon sekä

b. kiistää valittajan esittämän oikeudenkäyntikuluvaatimuksen.

Päätös

Sivistyslautakunta hyväksyi yksimielisesti päätösehdotuksen.

Selostus

Itä-Suomen hallinto-oikeuden lausuntopyyntö

Itä-Suomen hallinto-oikeus on 2.10.2026 päivätyllä lausuntopyynnöllä (diaarinumero 1886/2026) lähettänyt kaupungille tiedoksi Vehkalammin vanhempainyhdistys ry:lta hallinto-oikeuteen 28.9.2026 saapuneen vastaselityksen sekä laskun oikeudenkäyntikuluvaatimuksesta.

Lausuntopyynnössä varataan kaupungille mahdollisuus lausua vastaselityksessä esitetyn oikeudenkäyntikuluvaatimuksen johdosta.

Mahdollinen lausuma on annettava hallinto-oikeudelle viimeistään 3.11.2026. Lausuman antamatta jättäminen ei estä asian ratkaisemista.

Valittajan vastaselitys

Valittaja toteaa vastaselityksessä pysyttävänsä valituksessaan esittämät vaatimukset ja vaatii edelleen, että hallinto-oikeus kumoaa sivistyslautakunnan päätöksen 9.6.2026 § 73 ja sillä pysytetyn päätöksen 19.5.2026 § 55 lainvastaisina ja palauttaa asian uudelleen ratkaistavaksi.

Valittajan mukaan sivistyslautakunnan päätös on perustunut puutteelliseen ja osin epäluotettavaan selvitykseen, minkä vuoksi asia olisi selvitetty hallintolain 31 §:n vastaisesti.

Valittaja kiinnittää huomiota erityisesti palvelutarpeen arvioinnissa käytetyn hakijamäärän luotettavuuteen, saavutettavuusarvioinnin luotettavuuteen, taloudellisten perusteluiden riittävyyteen sekä lapsivaikutusten arvioinnin toteuttamiseen.

Lisäksi valittaja vaatii, että Kuopion kaupunki velvoitetaan korvaamaan yhdistyksen oikeudenkäyntikulut asiassa.

Valittajan esittämät perustelut ilmenevät tarkemmin liitteenä olevasta vastaselityksestä.

Kaupungin lausuma vastaselitykseen

Valittaja on vastaselityksessään katsonut, että sivistyslautakunnan päätös perustuu puutteelliseen ja osin epäluotettavaan selvitykseen, ja että asia on tämän vuoksi selvitetty hallintolain 31 §:n vastaisesti.

Kuntalaissa (410/2015) ei ole tarkemmin säädetty, miten lautakunnan päätösten valmistelu tapahtuu. Hallintolain (434/2003) 31 §:n 1 momentin mukaan viranomaisen on huolehdittava asian riittävästä ja asianmukaisesta selvittämisestä hankkimalla asian ratkaisemiseksi tarpeelliset tiedot sekä selvitykset. Hallintolain esitöiden (HE 72/2002 vp, s. 86) mukaan asian riittävällä selvittämisellä tarkoitettaisiin sitä, että viranomainen hankkii sellaiset tiedot ja selvitykset, joilla se arvioi olevan merkitystä asian ratkaisemiselle.

Hallintolain nojalla viranomaisella on harkintavaltaa sen suhteen, mitä selvitystä se pitää kussakin yksittäisessä asiassa päätöksenteon kannalta riittävänä. Sivistyslautakunta on asiassa suoritetun valmistelun pohjalta ottanut asian ratkaistavakseen ja näin ollen pitänyt asiassa saamiaan selvityksiä riittävinä, jotta se on voinut päättää Vehkalammin yksikön lakkauttamisesta.

Kaupunki viittaa lisäksi asiassa aikaisemmin antamaansa lausuntoon ja siinä esitettyihin perusteluihin. Kaupungin näkemyksen mukaan sivistyslautakunnalla on ollut asian ratkaisemiseksi tarpeelliset tiedot ja selvitykset. Se, että valittajalla on asiassa eri näkemys, ei osoita, että asian selvittäminen olisi ollut puutteellista ja siten hallintolain 31 §:n vastaista. Kaupunki katsoo edelleen, että valittajan tekemä kunnallisvalitus tulisi kokonaisuudessaan hylätä.

Vaatimus oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta

Valittaja on vaatinut, että Kuopion kaupunki velvoitetaan korvaamaan yhdistyksen oikeudenkäyntikulut, yhteensä 1 400 euroa. Vaatimuksen mukaan kulut muodostuvat kunnallisvalituksen, täytäntöönpanon keskeyttämisvaatimuksen sekä esiselvityksen laatimisesta aiheutuneista asiantuntijapalkkiosta.

Oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain (808/2019) 95 §:n 1 momentin mukaan oikeudenkäynnin osapuoli on velvollinen korvaamaan toisen osapuolen oikeudenkäyntikulut kokonaan tai osaksi, jos erityisesti asiassa annettu ratkaisu huomioon ottaen on kohtuutonta, että tämä joutuu itse vastaamaan oikeudenkäyntikuluistaan. Pykälän 2 momentin mukaan korvausvelvollisuuden kohtuullisuutta arvioitaessa voidaan lisäksi ottaa huomioon asian oikeudellinen epäselvyys, osapuolten toiminta ja asian merkitys asianosaiselle.

Oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain esitöissä (HE 29/2018 vp, s. 168) todetaan, että jos oikeudenkäynnin tarve on aiheutunut viranomaisen selvästi lainvastaisesta ratkaisusta, olisi kohtuullista, että yksityinen asianosainen saa korvausta hänelle tästä aiheutuneista oikeudenkäyntikuluista. Tällainen tilanne voi olla esimerkiksi silloin, kun viranomainen on päätöstä tehdessään ylittänyt toimivaltansa tai kun kyse on selvästi harkintavallan väärinkäytöstä.

Oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain 97 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaan korvattavia oikeudenkäyntikuluja ovat oikeudenkäyntikirjelmän laatimisesta, asian ratkaisemiseksi tarvittavan selvityksen hankkimisesta ja muusta oikeudenkäynnin valmistelusta aiheutuneet kulut.

Kaupunki katsoo, että asiassa ei ole perusteita valittajan oikeudenkäyntikulujen korvaamiselle. Kaupungin aiemmassa lausunnossa sekä edellä tässä lausunnossa esitetyin perustein sivistyslautakunnalla on ollut asian ratkaisemiseksi tarpeelliset tiedot ja selvitykset. Päätös ei ole siten ollut hallintolain 31 §:n vastainen. Päätös ei ole myöskään syntynyt virheellisessä järjestyksessä, päätöksen tehnyt viranomainen ei ole ylittänyt toimivaltaansa eikä päätös ole muutoinkaan lainvastainen. Asiassa ei myöskään ole kyse oikeudellisesti epäselvästä tai luonteeltaan muutoinkaan sellaisesta asiasta, joka puoltaisi oikeudenkäyntikulujen korvaamista.

Koska valitus tulee kaupungin näkemyksen mukaan hylätä, ei ole kohtuutonta, että osapuolet vastaavat itse oikeudenkäyntikuluistaan. Tämän vuoksi kaupunki vaatii, että valittajan vaatimus oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta hylätään kokonaisuudessaan.

Jos hallinto-oikeus kuitenkin katsoo, että valittajan oikeudenkäyntikulut tulee korvata, kaupunki pitää hyväksyttävinä kuluina enintään 1 000 euroa. Kaupungin näkemyksen mukaan korvausvaatimukseen sisältyvä esiselvityksen laatiminen ei ole liittynyt oikeudenkäyntiin valmistautumiseen, eikä se siten ole oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain 97 §:ssä tarkoitettu korvattava oikeudenkäyntikulu.

Toimivallan peruste

Kuopion kaupungin hallintosääntö 30 §

Vaikutusten arviointi

Päätösten vaikutusten ennakkoarviointia ei tehdä, kun kyseessä on valitukseen vastaaminen (KH 21.10.2024, § 293).

Liitteet 1744/2026 Liite: Itä-Suomen hallinto-oikeuteen saapunut vastaselitys - Tiedoksi ja mahdollisuus lausua - Vehkalammin pienyksikön lakkauttaminen (osittain salassa pidettävä, JulkL 24.1. § 32k.)

Sivistyslautakunta 25.08.2026 § 80

Valmistelijat / lisätiedot:
palvelupäällikkö Tiina Mikkilä, puh. 044 718 6134
kasvatusjohtaja Marika Savukoski, puh. 044 718 4008
etunimi.sukunimi(at)kuopio.fi

Päätösehdotus

sivistysjohtaja Mikko Ripatti

Sivistyslautakunta päättää antaa alla olevan lausunnon Kuopion kaupungin lausuntona Itä-Suomen hallinto-oikeuden lausuntopyyntöön Vehkalammin varhaiskasvatuksen pienyksikön lakkauttaminen.

Päätös

Sivistyslautakunta hyväksyi yksimielisesti päätösehdotuksen.

Selostus

Itä-Suomen hallinto-oikeus on lähetteellään 10.7.2026 pyytänyt Kuopion kaupunginhallitusta:
- hankkimaan sivistyslautakunnan lausunnon sekä antamaan halutessaan lisäksi oman lausuntonsa asiassa
- vastaamaan valittajan esittämiin vaatimuksiin ja niiden perusteluihin sekä lausumaan esitetyistä selvityksistä
- toimittamaan kaikki valituksenalaisen päätöksen perusteena olevat asiakirjat ja muun tarvittavan selvityksen.

Kuopion kaupungin hallintosäännön 30 §:n (1.7.2026 alkaen) mukaan sivistyslautakunta edustaa kaupunkia ja käyttää sen puhevaltaa lautakunnan toimivaltaan kuuluvissa asioissa. Varhaiskasvatus kuuluu sivistyslautakunnan toimialaan.

Kuopion kaupunki on saanut aikaa antaa lausunnon ja toimittaa pyydetyt asiakirjat hallinto-oikeudelle 1.9.2026 asti. Kuopion kaupunki on lausunut erillisellä lausunnolla 13.7.2026 valittajan vaatimukseen hallinto-oikeudelle täytäntöönpanon kieltämiseksi ja Itä-Suomen hallinto-oikeus on antanut asiasta välipäätöksen 15.7.2026.

Valituksenalainen päätös

Sivistyslautakunnan päätös 9.6.2026 § 73 vastine oikaisuvaatimukseen Vehkalammin varhaiskasvatuksen pienyksikön lakkauttaminen.

Valitus

Vehkalammin koulun vanhempainyhdistys ry. on valittanut sivistyslautakunnan päätöksestä 9.6.2026 § 73 (oikaisuvaatimuksen hylkääminen), jolla pystytettiin voimassa sivistyslautakunnan päätös 19.5.2026 § 55 Vehkalammin varhaiskasvatuksen pienyksikön lakkauttamisesta 1.8.2026 alkaen.

Valittajan vaatimus ja perustelut

Valittaja vaatii että Itä-Suomen hallinto-oikeus:
1. kumoaa sivistyslautakunnan päätöksen 9.6.2026 § 73 ja sillä pystytetyn päätöksen 19.5.2026 § 55 lainvastaisena ja palauttaa asian uudelleen valmisteltavaksi ja ratkaistavaksi; sekä
2. kieltää tai keskeyttää päätöksen täytäntöönpanon siihen saakka, kunnes valitus on lainvoimaisesti ratkaistu.

Valittaja katsoo että päätös on syntynyt virheellisessä järjestyksessä, koska asiaa ei ole valittajan näkemyksen mukaan selvitetty hallintolain (434/2003) 31 §:n edellyttämällä tavalla riittävästi ja asianmukaisesti, sekä siihen, että päätös on muuten lainvastainen perustelujensa (45 §) ja hallinnon oikeusperiaatteiden vastaisuuden (6 §) vuoksi.

Valittajan esittämät laillisuusperiaatteet liittyvät palvelutarpeen selvittämisen mittareihin, taloudellisen perustelun osoittamattomuuteen sekä lapsivaikutusten ja saavutettavuuden arvioinnin riittämättömyyteen.

Valitus liitteineen (osittain salassa pidettävä, JulkL 24.1 § 32 k.) ja hallinto-oikeuden lausunto- ja asiakirjapyyntö ovat liitteenä sivistyslautakunnan jäsenten tutustuttavina.

Lausunto

Palvelutarpeen riittävä ja asianmukainen selvittäminen

Valituksen mukaan palvelutarvetta on selvitetty mittarilla, joka ei mittaa yksikön kysyntää. Vehkalammin yksikköön on voinut hakea vain aluehakuna, joten hakijamäärä yksikköön ei voi kuvata yksikön todellista kysyntää. Lisäksi päätöstä perustellaan vähäisellä hakemus- ja lapsimäärällä, vaikka kaupungin oma selvitys osoittaa moninkertaisen palvelutarpeen. Valituksen tekijän kokoamien tietojen perusteella alueella on tällä hetkellä ainakin 16 varhaiskasvatusikäistä lasta. Valituksen mukaan asiaa ei ole selvitetty riittävästi ja asianmukaisesti, eikä alueen tosiasiallista tarvetta ole otettu selvityksen perusteeksi.

Varhaiskasvatuksen järjestämistä ja palvelutarvetta on arvioitu kaupunkitasoisesti osana varhaiskasvatuksen palveluverkkosuunnittelua. Kaupunginvaltuusto päätti osana talouden tasapainotusohjelmaa 2024–2027 kaupungin varhaiskasvatuksen palveluverkoston suunnittelun ja päätöksenteon periaatteista (valtuusto 20.5.2024 § 24, liittenä). Valtuusto linjasi varhaiskasvatuksen palveluverkostoon liittyen, että uudet ja peruskorjattavat päiväkodit ovat kooltaan 6–10 ryhmäisiä kaupunkialueella ja vähintään 2–3 ryhmäisiä maaseutualueella sekä, että varhaiskasvatuksen toiminta siirretään pienistä, 1–2 ryhmäisistä ja huonokuntoisista yksiköistä suurempiin, terveellisiin ja turvallisiin yksiköihin.

Valtuuston linjaamien periaatteiden pohjalta valmisteltiin Kuopion kaupungin varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen palveluverkkosuunnitelma vuoteen 2035 (liitteenä), jonka

valtuusto hyväksyi päätöksellään 16.2.2026 § 4 (liitteenä). Osana palveluverkkosuunnitelmaa selvitettiin myös Vehkalammin varhaiskasvatuksen tilannetta, arviota yksikön ennustetusta lapsimäärästä sekä erilaisia palvelun järjestämisen vaihtoehtoja. Päättäessään palveluverkkosuunnitelmasta 16.2.2026 valtuusto hyväksyi Vehkalammin varhaiskasvatuksen yksikön lakkauttamisen osana varhaiskasvatuksen palveluverkoston muutoksia.

Valtuuston linjausten ja hyväksytyn palveluverkkosuunnitelman pohjalta valmisteltiin sivistyslautakunnan päätettäväksi Vehkalammin varhaiskasvatuksen pienyksikön lakkauttaminen. Valmistelun yhteydessä selvitettiin edelleen yksikön tilannetta, palvelutarvetta ja lakkauttamisen vaikutuksia muun muassa alueen lapsiin ja perheisiin.

Vehkalammin varhaiskasvatuksen pienyksikkö on Riistavedellä toimivan Melalahden päiväkodin alainen ryhmä. Sivistyslautakunnalla on ollut käytettävissään päätöstä tehtäessä tiedot (sivistyslautakunnan päätös 19.5.2026 § 55, liitteenä):

- joulukuun 2025 Länsi-Riistaveden alueella asuneiden 0–6-vuotiaiden lasten määrästä (31 lasta) ja arvioidusta palvelutarpeesta alueella (noin 21–22 lasta)
- Länsi-Riistaveden alueella 16.3.2026 asuvien 0–5-vuotiaiden lasten määrästä (24 lasta)
- Länsi-Riistaveden suunnittelualueen ennusteen mukaisista 0–5-vuotiaiden lasten määrästä vuosina 2030 ja 2035 (noin 40 lasta) sekä arvio tuon ajan alueen lasten palvelutarpeesta (noin 32 lasta)
- Vehkalammin yksikön maaliskuun 2026 mukaisesta tilanteesta (ryhmässä 9 lasta)
- päätöksentekohetken mukainen tieto ryhmään syksylle 2026 tiedossa olevista lapsista (4 ryhmässä jatkavaa lasta) ja hakemuksista (3 kappaletta).

Päätöksentekohetkellä käytettävissä ollut tieto syksyn 2026 palvelutarpeesta perustui ryhmässä jatkaviin lapsiin ja vuoden 2026 aikana jätettyihin hakemuksiin. Tuolloin tiedossa olleen tilanteen perusteella ryhmän palvelutarpeen arvioitiin olevan noin seitsemälle lapselle.

Riistavedellä toimii Melalahden päiväkodin alla kaksi varhaiskasvatusyksikköä, joista toinen sijaitsee Vehkalammilla. Vehkalammille on voinut jättää hakemuksen aluetasoisesti. Tämä tarkoittaa, että hakutoiveeksi on voinut merkitä Vehkalampi-alueen, mutta ei erikseen Vehkalammin yksikköä. Hakumenettely on ollut käytössä jo vuosia. Alueelle on voinut tosiasiallisesti jättää hakemuksen ja kaikki aktiiviset hakemukset ovat järjestelmästä saatavissa.

Arvioituun lapsimäärään vaikuttaa osaltaan se, että yksikköön on voitu sijoittaa vain yli 3-vuotiaita lapsia. Alle 3-vuotiaiden lasten osalta Vehkalammin alueelle jätetyt hakemukset on ohjattu Melalahden varhaiskasvatusyksikköön tai muuhun yksikköön vanhempien toiveiden ja yksiköiden paikkatilanteiden perusteella.

Varhaiskasvatuksen palveluverkkosuunnitelman valmistelun edetessä valtuuston päätöksentekoon varhaiskasvatuspalveluista oltiin joulukuussa 2025 yhteydessä Vehkalammin yksikön lasten huoltajiin. Perheiden kanssa käytiin keskustelua heitä parhaiten palvelevista varhaiskasvatuksen järjestämisen vaihtoehdoista. Tavoitteena oli varautua mahdolliseen yksikön lakkauttamiseen ja selvittää yhdessä perheiden kanssa jo ennakolta eri vaihtoehtoja siten, että lasten varhaiskasvatus voitaisiin lakkauttamisen toteutuessakin järjestää mahdollisimman hyvin lapsen edun ja perheiden tarpeiden mukaisesti. Keskustelujen perusteella lapsille järjestyisi hoitopaikat alueen toisista yksiköistä (Vehmersalmen ja

Melalahden päiväkodeista), Riistaveden keskustasta perhepäivähoidosta tai muista yksiköistä esimerkiksi huoltajien työmatkojen kulkusuuntien varrelta.

Varhaiskasvatuspaikkaa hakiessaan huoltajilla on ollut mahdollisuus käyttää harkintavaltaa paikkatoiveita esittäessään. Osa huoltajista on loppuvuoden 2025 jälkeen esittänyt hakutoiveeksi muun kuin Vehkalammin alueen, mikä osaltaan selittyy sillä, että heidän lapsensa oli alle 3-vuotias. Vehkalammelle ei voitu sijoittaa alle 3-vuotiaita lapsia. Jotkut hakijoista koki palveluverkkoselvityksen ja -suunnitelman julkaisun myötä, että Vehkalammen pienyksikön toiminnan jatkuminen oli epävarmaa, joten he kohdensivat hakemuksensa toiseen yksikköön. Tämä on sinänsä voinut osaltaan vaikuttaa Vehkalammin alueelle kohdistuvaan hakijamäärään vuoden 2026 osalta.

Syksylle 2026 arvoioitu hakemus- ja lapsimäärä on ollut vain yksi valmistelussa huomioon otettu asia. Päätöksen perusteluista ja sen liitteistä ilmenee, että valmistelussa on otettu huomioon myös pidemmän aikavälin ennusteita alueen lapsimääristä, väestökehityksestä ja arvioidusta palvelutarpeesta. Lisäksi on huomioitu mm. yksikön nykyinen kunto ja sen soveltuvuus varhaiskasvatuksen tarpeisiin sekä lakkauttamisen arvioidut vaikutukset alueen lapsiin ja perheisiin. Valmistelussa on tarkasteltu myös yksikön toiminnan jatkamisen ja lakkauttamisen taloudellisia vaikutuksia. Yksikön tilannetta on tarkasteltu myös suhteessa valtuuston hyväksymiin varhaiskasvatuksen palveluverkkosuunnitelua ohjaaviin periaatteisiin. Lakkauttamispäätös on näin ollen tehty kattavien selvitysten ja niihin perustuvan kokonaisarvion perusteella.

Edellä esitetyin perustein sivistyslautakunta katsoo, että yksikön palvelutarvetta ja varhaiskasvatuspalvelun järjestämistä on selvitetty asiaa valmisteltaessa riittävästi, asianmukaisesti ja hallintolain mukaisen objektiviteettiperiaatteen edellyttämällä tavalla. Sivistyslautakunnalla on asiaa koskevan valmistelun perusteella ollut tarpeelliset ja riittävät tiedot ja selvitykset Vehkalammin pienyksikön lakkauttamisesta päättämiseksi.

Päätöksen taloudellinen perustelu

Valituksen mukaan päätöksen taloudellinen perustelu on osin osoittamaton, koska tilakustannuksia koskeva 43 000 euron erä ei ole kaupunkitasoista nettosäästöä, vaan kustannusten siirtoa kustannuspaikalta toiselle. Keskeisen taloudellisen perustelun luotettavuus on näiltä osin puutteellisesti selvitetty.

Talouslaskelmassa (liite: Vehkalammin yksikkö talouslaskelma) on esitetty 152 000 euron vuosisäästö, josta tilasäästöä on 43 000 euroa. Kyseinen Tilapalveluille maksettava sisäinen vuokra on menoa, joka säästyy varhaiskasvatuspalveluilta kokonaisuudessaan. Päätöksen liitteenä olevassa talouslaskelmassa on kuvattu mitä säästöjä ja millä perusteella ne päätöksen myötä muodostuvat.

Sivistyslautakunta katsoo, että päätöksen taloudelliset vaikutukset on selvitetty asiaa valmisteltaessa riittävästi ja asianmukaisesti, ja lautakunnalla on selvityksen perusteella ollut edellytykset arvioida päätöksen vaikutuksia kaupungin talouteen.

Lapsivaikutusten ja saavutettavuuden arvioiminen

Valituksessa katsotaan, että päätöksen lapsivaikutusten arviointi on riittämätön. Lapsen edun ensisijaisuutta ei ole arvioitu aidosti eikä lapsia itseään ole kuultu. Lisäksi saavutettavuusvaikutus on arvioitu liian kapeasti, kun mittarina on käytetty lähintä yksikköä eikä sitä yksikköä, josta lapsi voi tosiasiallisesti saada paikan.

Lapsivaikutusten arviointi

Vehkalammin varhaiskasvatusyksikön lakkauttamispäätöksen valmistelun yhteydessä on laadittu Vaikutusten ennakkoarviointi Kuopion kaupungin päätöksenteossa -lomake, joka on tehty Kuopion kaupungin päätösten vaikutusten ennakkoarvioinnin ohjeen mukaisesti (liitteenä). Ennakkoarviointilomakkeella (liitteenä) on arvioitu Vehkalammin päiväkotiryhmän lakkauttamisen vaikutuksia kaupungin strategian toteutumiseen, palvelujen saatavuuteen, kunnan talouteen ja henkilöstöön sekä ihmis-, lapsi-, maaseutu-, ympäristö- ja yritysvaikutuksia.

Ennakkoarvioinnissa on tunnistettu ja kirjattu arvioitaviin kokonaisuuksiin liittyen sekä positiivisia että negatiivisia vaikutuksia. Yhdellä asiakohdalla on voinut olla molempia vaikutuksia. Kunkin kokonaisuuden osalta on kirjattu johtopäätökset ja perustelut ja siinä yhteydessä on tehty kokonaisuuteen liittyvää punnintaa.

Ihmisvaikutusten sekä lapsivaikutusten arvioinnissa on arvioitu ratkaisun vaikutuksia muun muassa lapsen eheään palvelupolkuun varhaiskasvatuksesta perusopetukseen, palvelun saavutettavuuteen sekä lasten välisiin kaverisuhteisiin. Päätöksen negatiivisina vaikutuksina on tunnistettu muun muassa palveluiden saatavuuden heikkeneminen ja kuljetusmatkojen piteneminen joidenkin perheiden kohdalla sekä asuinympäristön yhteisöllisyyden mahdollinen heikentyminen. Positiivisina vaikutuksina on tunnistettu esimerkiksi lasten elämänpiirin laajeneminen sekä mahdollisuus saada enemmän omanikäistä ja samanhenkistä seuraa. Lisäksi on arvioitu, että tarkoituksenmukaisemmat tilat mahdollistavat varhaiskasvatuspalvelun tarjoamisen kaikenikäisille lapsille, ja että palvelut voidaan järjestetään niin, että ryhmäratkaisuilla huolehditaan lapsen mahdollisimman eheä polku varhaiskasvatuksesta perusopetukseen.

Sivistyslautakunta katsoo, että lapsivaikutusten arviointi on tehty kaupungin ohjeen mukaisesti, ja että lapsivaikutuksia sekä lapsen etua on arvioitu asiassa riittävällä ja asianmukaisella tavalla. Päätöksen perusteluista ilmenee, että asian valmistelussa ja päätöksenteossa on tunnistettu ja huomioitu sekä ratkaisun myönteisiä että kielteisiä vaikutuksia alueen lapsiin ja heidän oikeuksiinsa. Asiassa on siten huomioitu päätöksen kokonaisvaikutuksia lapsen edun näkökulmasta. Sivistyslautakunnan näkemyksen mukaan lapsen edun huomioiminen on toteutunut päätöksenteossa lapsen oikeuksien sopimuksen ja varhaiskasvatuslain 4 §:n edellyttämällä tavalla.

Lasten kuuleminen

Lasten oikeuksia koskevan yleissopimuksen (SopS 59/1991) lapsen kuulemista koskevan 12 artiklan määräysten mukaan lapselle on annettava erityisesti mahdollisuus tulla kuulluksi häntä koskevissa oikeudellisissa ja hallinnollisissa toimissa joko suoraan tai edustajan tai asianomaisen toimielimen välityksellä. Sopimuksen määräykset eivät edellytä yksittäisten

varhaiskasvatusikäisten lasten kuulemista sellaisessa varhaiskasvatusyksikön lakkauttamisesta koskevassa asiassa, josta nyt on kysymys.

Kuopion kaupungin ohje ”Ohje lapsivaikutusten arvioinnin toteutukseen” (1.11.2024, liiteenä) on kaupungin oma ohjeistus lapsivaikutusten arvioinnin toteuttamiseksi. Ohjeen mukaisesti lasten ja nuorten osallisuus on lakisääteinen velvoite (LOS 12 art.), josta on huolehdittava. Ohje ei kuitenkaan sisällä yksiselitteistä määräystä, jonka mukaisesti lapsia tulisi kuulla yksittäin kussakin lapsia koskevassa tilanteessa. Ohje ei ole myöskään kaupungin viranomaisia oikeudellisesti velvoittava, vaikka sitä pyritään noudattamaan työvälineenä YK:n lapsen oikeuksien edellyttämään lapsen edun arvioinnissa.

Vehkalammin varhaiskasvatusyksikön lakkauttamispäätöksen valmistelussa vaikutusmahdollisuus varhaiskasvatusikäisten osalta varattiin heidän huoltajilleen. Yksikön lasten huoltajille sekä muille alueen asukkaille tiedotettiin valmistelussa olevasta asiasta ja heille varattiin mahdollisuus lausua mielipiteensä 27.3.–10.4.2026 avoinna olleen sähköisen kyselyn avulla. Linkki kyselyyn toimitettiin myös alueen pitäjäraadille, jotta sen kautta saavutettaisiin alueen muut kuntalaiset.

Lisäksi kuntalaisia kuultiin Kuopion kaupungin palveluverkkosuunnitelmaan (696/2006) liittyen useammassa yleisötilaisuudessa (6.5.2025 Riistaveden koululla, 7.5.2025 Maaninkajärven koululla ja 8.5.2025 Karttulan Kissakuusen koululla). Kuntalaisilla oli myös mahdollisuus vaikuttaa ja ottaa kantaa palveluverkkosuunnitelmaan vastaamalla sähköiseen kyselyyn ajalla 7.10–2.11.2025 sekä toisen kerran ajalla 2.-16.1.2026, jolloin kysely koski palveluverkkosuunnitelman jatkovalmistelua varten lisäselvitettyjä asioita, ja sisälsi myös Vehkalammin yksikön tilanteesta ja eri skenaarioista laaditun tarkemman selvityksen. Lisäksi palveluverkkosuunnnitelmaa käsiteltiin yleisötilaisuudessa Pyörön koululla 15.1.2026.

Kuntalaistilaisuuksista ja kyselyissä esiin tuodut mielipiteet ja vastaukset on esitetty sivistyslautakunnan päätöksen 19.5.2026 § 55 selostusosiossa. Päätöksessä todetulla tavalla saatu palaute on otettu huomioon päätöksentekoprosessissa vaikutusten arvioinnissa.

Sivistyslautakunta katsoo, että asiasta kuuleminen on ollut riittävää, ja kuulemisprosessi on toteutettu lapsen oikeuksien sopimuksen määräysten edellyttämällä tavalla. Kuuleminen ei ole ollut myöskään kaupungin oman lapsivaikutusten arviointiohjeen vastainen.

Saavutettavuusarviointi

Osana päätöksen valmistelua on kuvattu kattavasti päätöksen vaikutuksia palvelun saatavuuteen. Asian valmistelussa on valtuuston hyväksymien palveluverkkosuunnittelua ohjaavien periaatteiden mukaisesti tarkasteltu varhaiskasvatuksen saavutettavuutta huomioiden asutuksen sijainti ja liikenneyhteydet sekä yhdyskunta- ja liikennejärjestelmäsuunnittelun näkökulmat, kuten asiointiliikenteen yleisimmät suunnat sekä yksiköiden saavutettavuus jalan tai joukkoliikenteellä. Samoin on huomioitu vaikutukset huoltajien työssäkäyntiin ja yritystoiminnan harjoittamisen mahdollisuuksiin.

Osana valmistelua tarkasteltiin varhaiskasvatuspalveluiden saavutettavuutta eri suunnittelualueilla huhtikuun 2026 tiedoilla (sivistyslautakunnan päätös 19.5.2026 § 55). Tarkastelussa oli huomioitu 0–5-vuotiaiden lasten keskimääräiset matkat lähimpään

kunnalliseen tai yksityiseen päiväkotiin sekä pisimmät matkat lähimpään päiväkotiin alueittain sekä vertailtu näitä kaupunkitasoisesti sekä muihin maaseutualueiden yksiköihin.

Tarkastelun mukaan Länsi-Riistaveden suunnittelualueella asuu 24 tarkastelun piiriin kuuluvaa lasta. Vehkalammin yksikkö on lähin varhaiskasvatuksen yksikkö myös osalle Jännevirran, Kurkiharjun ja Ranta-Toivalan alueen lapsista. Näiden suunnittelualueiden osalta tarkasteltiin yksikön lakkauttamisen tuomia muutoksia keskimääräisessä matkassa lähimpään yksikköön sekä muutoksia pisimpään matkaan lähimpään yksikköön. Samalla verrattiin päätösentekoa edeltävää ja yksikön lakkauttamista seuraavaa tilannetta suhteessa muihin suunnittelualueisiin. Tarkastelu osoitti, että yksilön lakkauttamisen jälkeen osalla perheitä matkat lähimpään varhaiskasvatusyksikköön pitenevät, mutta varhaiskasvatuspalveluiden saavutettavuus olisi muutoksen jälkeenkin Kuopion maaseutualueille ominainen.

Tarkastelussa oli mukana myös Melalahden päiväkoti. Päätöksentekohetkellä Melalahden päiväkodissa on ollut yksi lapsiryhmä tyhjillään, koska ryhmän avaamiseen ei ole ollut riittävästi hakijoita. Varhaiskasvatuspalvelut avaavat ryhmän tarpeen mukaan hakemusten perusteella, joten yksiköstä on ollut tosiasiallisesti mahdollisuus tarjota varhaskasvatuspaikkoja. Näin ollen Melalahden päiväkoti on voitu ottaa huomioon yhtenä vaihtoehtoisista yksiköistä arvioitaessa Vehkalammin yksikön lakkauttamisen vaikutuksia varhaiskasvatuspalveluiden saavutettavuuteen.

Saavutettavuusarvioinnissa esitetyt tiedot eivät kerro perheiden tosiasiallisia matkoja varhaiskasvatukseen. Huoltajan hakemuksen ja sen pohjalta tehdyn hoitopaikan osoittamisen tulos voi olla myös muu kuin lähin päiväkoti. Arvioinnissa käytetyt tiedot antavat kuitenkin päätöksen valmistelun kannalta riittävän kokonaiskuvan siitä, miten yksikön lakkauttaminen vaikuttaa varaiskasvatusmatkojen pituuteen alueella. Yksittäisten lasten osalta palvelun saavutettavuutta arvioidaan tarkemmin varhaiskasvatuspaikan osoittamista koskevan päätöksenteon yhteydessä.

Sivistyslautakunta katsoo, että palvelun saavutettavuutta on päätöstä valmisteltaessa selvitetty riittävästi ja asianmukaisesti, ja valmistelussa on otettu huomioon varhaiskasvatuslain 5 §:n mukaiset vaatimukset varhaiskasvatuspalvelujen saavutettavuudesta. Selvitysten perusteella sivistyslautakunnalla on ollut edellytykset arvioida alueen varhaiskasvatuksen saavutettavuutta ja Vehkalammin yksikön lakkauttamisen vaikutuksia siihen.

Yhteenveto

Edellä lausuttuun perustuen sekä valituksenalaisen päätöksen perusteluihin ja sen liitteisiin sekä muihin valitusasian liitteisiin ja niistä ilmeneviin seikkoihin viitaten sivistyslautakunta katsoo, että sivistyslautakunnan päätös 9.6.2026 § 73 ei ole puutteellisen selvityksen, päätöksen perustelujen lainvastaisuuden tai hallinnon oikeusperiaatteiden vastaisuuden vuoksi syntynyt virheellisessä järjestyksessä, eikä päätös ole muutoinkaan lainvastainen. Näin ollen valitus tulee hylätä perusteettomana ja sivistyslautakunnan valituksenalainen päätös tulee pysyttää voimassa.

Toimivallan peruste

Kuopion kaupungin hallintosääntö 30 §

Vaikutusten arviointi

Päätösten vaikutusten ennakkoarviointia ei tehdä, kun kyseessä on valitukseen vastaaminen (KH 21.10.2024, § 293).

Liitteet